

Dalsborggård

Sdr. Tåstrup - pr. Sdr. Ørslev

Idestrup Sogn - Falster Søndre Herred

INDLEDNING:

Dette er beretningen om Dalsborggård, som jeg erindre det fra min barndom, igennem min opvækst og beretninger fra min fader.

Ovennævnte adresse var den officielle, indtil der omkring 1970erne blev indført gade/vejnavne, samt postnumre i hele Danmark.

Nuværende adresse: Sildestrup Øvej 8, 4872 Idestrup.

Det fremgår af gamle kort, hvordan området har set ud, tilbage til tiden omkring 1787 – 1800, hvor de store omvæltninger skete indenfor landbruget, med udflytning af gårdene fra stjerneudstykning i landsbyerne, til de mere samlede arealer med spredte gårde. Bl.a. er det overleveret fra min farfar til min far og videre til mig, at Dalsborggård indtil omkring 1800 lå i Sdr. Tåstrup (**Bill. 1**) markeret med grøn, lige over for Gadekæret, hvorefter den ca. år 1800 blev udflyttergård markeret rød. Formentlig på det man dengang kaldte overdrevsjord. (Fællesjord til græsning for landsbyens kreaturer)

Vejen til Sildestrup er anlagt først i 1900tallet (**Bill. 2**) Ca. 1990 er vejen omlagt, som det fremgår af (**Bill. 3 & 3A**)

Familien Jakobsen på Dalsborggård:

Min Farfar Christian Jakobsen var født, den 5. juni 1869 i Humble på Langeland, blev uddannet mejerist og rejste omkring 1891 til Falster og var mejerist et par år på Orupgård, der dengang havde eget mejeri.

Et par år senere blev han Mejeribestyrer på Volshave Mejeri, Gurreby på Vestlolland. Samtidig hermed blev han i 1895 gift med Hanne (Rasmussen) Kimer (født 31. august 1868) fra Tjæreby. (Min farmor.)

Omkring 1907 - 8 købte han Dalsborggård og drev denne, samtidig med at han var mejeribestyrer i Volshave.

Det er blevet mig fortalt, at han et par gange om måneden, når mejeriet var i gang ved 4 tiden om morgenen, med ild under kedlerne, så steg han på cyklen og kørte til sdr. Tåstrup for at tilse gården. Og bemærk på grusvej, asfalt havde man ikke på landet dengang! Om aftenen, når arbejdet var slut cyklede han hjem til Vestlolland. Der var jo

også kun ca. 60 km hver vej. Så var han klar til arbejdet på mejeriet næste morgen. Det blev nok for meget. I 1908 flyttede hele familien tilbage til Falster. **(Bill. 4)** Det er min far, på skødet af min farmor Hanne.

Den gamle gård **(Bill. 5)** var noget mislige holdt og forfalden. Men Chr. Jakobsen var en dygtig - ihærdig og handlekraftig landmand, der i årene fra 1908 til 1937 nedrev alle avlsbygningerne og genopbyggede det hele, til en dengang meget moderne gård. **(Bill. 6)**. Kostalden var så moderne, at man kunne køre med hestevogn – senere traktor - ind i stalde og aflæsse foderet direkte på fodergangen. Det rygtedes helt op på Sjælland, hvor Landboforeninger meget gerne ville besøge og se, hvordan en moderne gård/stald kunne fungere.

(Bill.6 A). Er min farmor Hanne og farfar Chr. Jakobsen ca. 1940

Det eneste han ikke nåede at ombygge, var stuehuset.

Men min Far, Poul William Jacobsen der havde overtaget gården, den 1. juli 1937 påbegyndte nedrivning og opførelsen af det nye stuehus i foråret 1940 lige før Danmark blev besat. **(Bill. Ark 7 x 4 og Bill. Ark 8 x 4)**

Min far var på det tidspunkt ungkarl. Men min mor Elna Jacobsen (født Olsen) fra sdr. Tåstrup var i et par år husbestyrerinde og varetog det huslige og madlavning for far og folkene på gården. Det medførte, at de blev gift i 1940, hvorefter jeg kom til verden i 1942 og tvillingerne Inga og Bodil i 1944.

Da tyskerne kom, den 9. april 1940 var man noget betænkelig ved, om der nu kunne leveres materialer til huset, det lykkedes og stuehuset var færdig 1941 **(Bill. 9)** Det blev bygget af Murermester Ravn, Idestrup.

Bill. 9 A Ca. 1960 Elna og Poul Jacobsen.

I 1945, da besættelsen var overstået og der kom små flyvemaskiner til, blev næsten hele Danmark fotograferet fra luften, det ses på

Bill. 10 fra 1952

Bill. 11 fra 1955

Min far, Poul W. Jacobsen drev gården fra 1937 til 1961, i den periode, hvor landbruget i Danmark ændrede sig fra drift med heste til traktorer og moderne maskiner som f.eks. Mejetærskere.

Jeg husker, at vi havde 5-6 heste + ungheste og føl. Traktor fik vi først i begyndelsen af 1950erne.

Der var ansat en gift fodermester til at passe de ca. 24 malkekøer og ung kreaturer.

End videre var der to Karle og en gift arbejdsmand tilknyttet gården, samt en ung pige i huset, som hjælp for min moder, der var jo mange, som skulle have mad, hver dag. Der blev slagtet gris og kalv et par gange om året, ligeledes dyrkede vi selv alle grøntsager. Kødet blev for det meste saltet/røget. Der fandtes jo ikke køle- og fryseskabe i almindelige husholdninger dengang.

Min far havde det psykisk ikke ret godt, med alt den mekanisering af landbruget, hvorfor han i 1961 solgte gården til min søster Inga og hendes daværende mand Hans Kr. Bonde. Jeg skulle ind som soldat i 16 måneder pr. 2.jan. 1962 og så lang tid kunne min far ikke overskue. Omkring 1980 gik min søster Inga og Hans Kr. hver til sit og omkring 1990-91 Måtte Hans Kr. Bonde forlade gården. Efter sigende fordi opdræt af travheste var en meget dyr hobby. (Bill. 12 – sidste billede af gården.

Dalsborggård blev herefter overtaget af Niels Kimer fra Tjæreby. Derved kom den tilbage til familien, idet Niels Kimer var min grandfætter. Ringen var sluttet, for han ejede den gård, min farmor stammede fra.

Nogle år senere, da Niels Kimer var død, afhændede hans hustru Doris gården til Vest Hansen i Sildestrup. Derved endte den reelt som ødegård.

I efteråret 2024 blev alle de af min farfar opførte stalde og udbygninger nedrevet. Tilbage står en kornsilo og en maskinhal fra nyere tid, samt stuehuset, der er i elendig forfatning og nok også snart nedrives.

Sådan er det, noget bygges op og noget rives ned, det er udviklingen/afviklingen i samfundet. *Men et sørgeligt syn er det!* (Bill.13 og14)

Gården var på ca. 72 tdl. (Ca. 37-38 Hektar) Ved udretning af markskel og ændrede vejføringer er der nu ca. 69 tdl. Ca. 35-36 Hektar. (Bill. 15)

Som Bilag 1: Er vedlagt en folketællingsliste over tidligere tiders beboere på Dalsborggård, helt tilbage til 1/7 – 1787. Om det var selvejere eller fæstebønder fremgår ikke af listen.

Medarbejdere på gården:

Jeg har tidligere nævnt, at der var en fodermester og arbejdsmand ansat på gården.

Der har selvfølgelig været mange flere!

Af dem vil jeg særligt nævne: En polsk familie, Marie og Anton Lyzon. Anton var allerede kommet til Danmark som roearbejder (periodevis) før krigen 1914 – 1918 Han var her også i 1914, da krigen brød ud. Mange af de polske gæstearbejdere fik lov til at blive i Danmark, (der også havde brug for dem i landbruget) de havde heller

ikke nogen lyst eller interesse i, at rejse hjem til Polen for at blive soldater og dermed kanonføde for tyskerne.

Efter afslutningen på (1.) verdenskrig i 1918 begyndte der igen at komme unge polske kvinder og mænd til landet. De unge piger, for manges vedkommende, som malkepiger og i roerne på de store herregårde.

Anton mødte Marie i den polske menighed i Nykøbing F. De blev gift og begge ansat af min farfar og senere af min far. Bl.a. som fodermester familie, indtil Anton sidst i 1930'erne faldt ned fra en stige og brækkede begge håndled, så var det slut med at malke køerne, for på det tidspunkt foregik malkningen med håndkraft. Efterfølgende fortsatte de begge to med at arbejde på gården, både i roerne og høsten, ja - deltog i alt forefaldende arbejde på gården. De var meget glade børn, men fik aldrig nogen selv. Da de blev ældre/gamle/pensionister boede de stadig i huset, som min far havde stillet til rådighed for dem, til en meget symbolsk leje.

På et tidspunkt omkring 1947 - 49 kom Anton til min far og spurgte meget forsigtigt, på sit lidt gebrokkne dansk, *Du Poul Jakobsen har du brug for en sata go mand jeg kend fra katolsk menighet.*

Det er da en mulighed, lad ham komme så taler vi om det.

Det var ikke så let, for Ignaz Kozon kunne ikke tale dansk, men polsk og lidt tysk, det var der ingen på gården der kunne, så Anton måtte oversætte.

Det viste sig, at Ignaz havde været polsk soldat i september 1939, da nazisterne havde angrebet Polen, han var af tyskerne sat i krigsfangelejr og sad der til vinteren 1944-45, hvor russerne havde befriet fangerne, derefter flygtede de alle mellem den russiske og den tyske hær, igennem Polen og Tyskland, for til sidst at komme ombord på et skib, der sejlede flygtningene til Danmark, hvor de i første omgang blev interneret. Senere blev de sat i arbejde, især rundt omkring på de store og større herregårde. Det var ikke noget for Ignaz, der var for mange mennesker omkring ham, han havde jo siddet sammenstuvet i lejre i 5 LANGE ÅR.

Ignaz blev ansat på gården, jeg var på det tidspunkt 5 - 6 år og mine søstre 3-4 år, vi kunne ikke forstå, hvad han sagde, men han elskede at sidde med de to piger på knæene og synge polske børnesange for dem.

Om efteråret i roetiden, gik Ignaz i et par læder snørestøvler, kaldet fedtelæder støvler. (De mindede om datidens skistøvler) Det var meget upraktisk i en dansk roemark. En dag efter middagsmaden cyklede min far til "brugsen" og købte et par gummistøvler, som han gav Ignaz kl. 13.00 da arbejdet i marken igen kaldte. Han blev så forskrækket, men han fik på sparsomt dansk fremstammet - Ingen penge.

Du skal ikke betale, det er dine støvler. Jeg husker tydeligt, hvordan Ignaz passede og plejede de støvler, som om det var hans babyer. Han var meget taknemmelig. Støvlerne blev vasket hver dag og han var ekspert i, at flette halmvisker (såler) til at lægge i bunden af støvlerne, som isolering.

Om foråret gik han oppe på en mark og harvede med to heste, en dag med vind stille, solskin og blå himmel. Ignaz var lige i sit es, han fløjtede så smukt, klart og højt, at vi kunne høre det på flere hundrede meter afstand. Jeg kunne med mine 6 år ikke forstå, at jeg forstod melodierne han fløjtede, men ikke når han talte.

Noget andet, som brændte sig fast i min hukommelse fra 7års alderen var:

En dag på vej ind for at spise middagsmad kl. 12.00 (På landet dengang spiste man varm mad om middagen) Havde vi som sædvanlig vasket støvlerne og var på vej tværs over gårdspladsen, hånd i hånd, pludselig stivnede Ignaz og knugede min hånd. Vi fortsatte om til bagindgangen, hvor han tog den ene støvle af, så tog han støvlen i hånden og løb med tårerne ned ad kinderne op på sit værelse. Jeg gik ind for at spise. Min far spurgte, hvor er Ignaz? Jeg svarede, at han græd, tog sine støvler og løb op på sit værelse.

Min far var meget næn over sin halve time på divanen, med avisen over hovedet, men den dag gik han op til Ignaz og fik en forklaring på årsagen til spisevægringen. Efter nogle minutter kom far ned og ind i køkkenet og sagde til min mor: Smør 6 halve stykker til Ignaz og send pigen op med dem. Min mor protesterede, han kunne vel spise det samme som os. Far gentog: Send 6 stykke op til ham, NU. OG så skal vi aldrig ha ´ stuvede kålrabi (Kålroe) med røget stegt flæsk, så længe han er på gården. Det forstod jeg ikke rigtigt, for det var en herreret. ET par dage efter spurgte jeg min far, hvad det var for noget? Svaret var: I de 5 år Ignaz sad i fangelejr, var det eneste de fik at spise, muggent rugbrød, rådne kartofler og RÅDDEN KÅLRABI suppe, så du forstår! (Rådne kålrabi lugter og stænker ganske forfærdeligt.)

En dag i 1950 kom Ignaz og meget forsigtig spurgte min far om han måtte gifte sig, men han var så glad for at arbejde på gården, hvortil min far svarede, det skulle han da ikke spørge ham om lov til, men Ignaz var jo præget af det polske feudale system, hvor "herren" bestemte alt.

Ignaz blev gift med Therese, der var 2. genertionsindvandre fra Polen, de havde truffet hinanden i den katolske menighed i Nykøbing. De blev gift og der blev indrettet en lille lejlighed til dem på gården. Den 17. november 1951, en kold og regnfuld efterårsaften. I øvrigt fars fødselsdag. Da jeg hørte en bil på gårdspladsen spurgte jeg min far – Får vi gæster – Nej det til Ignaz og Therese. Næste morgen fortalte mine forældre, at de havde fået en dreng om aftenen. Som 9 årig havde jeg

slet ikke bemærket, at Therese var blevet lidt mere fyldig. Et par år senere blev Therese gravid igen, hvorfor far foreslog, at de fandt et andet sted at bo og arbejde, komme videre i livet. Det gjorde de.

Den yngste søn hedder Jan Kozon og er journalist. Den ældste Czeslaw Kozon er i dag den Katolske biskop i Danmark.

Det er så vidt vides, den eneste katolske Biskop, der er født på Falster, under alle omstændigheder den eneste på Dalsborggård

Januar 2025

Som jeg husker det.

Arne Jakobsen, Orebyvej 67, 4990 Sakskøbing

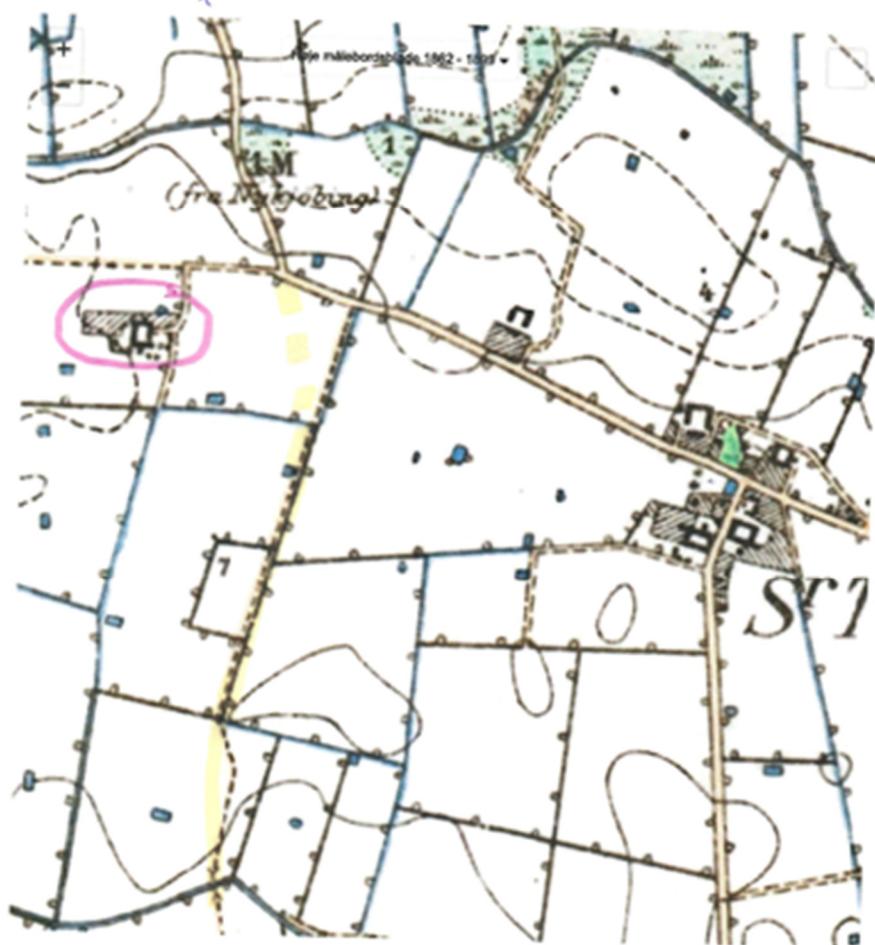
○ = JALSBOGGÅRD
EFTER UDFLYTNINGEN

■ GÅRDENS BELIGGENHED
i sdr. TÅSTAD FRA 1870

Bille, I.

~~-1992-~~

JOSINA
A

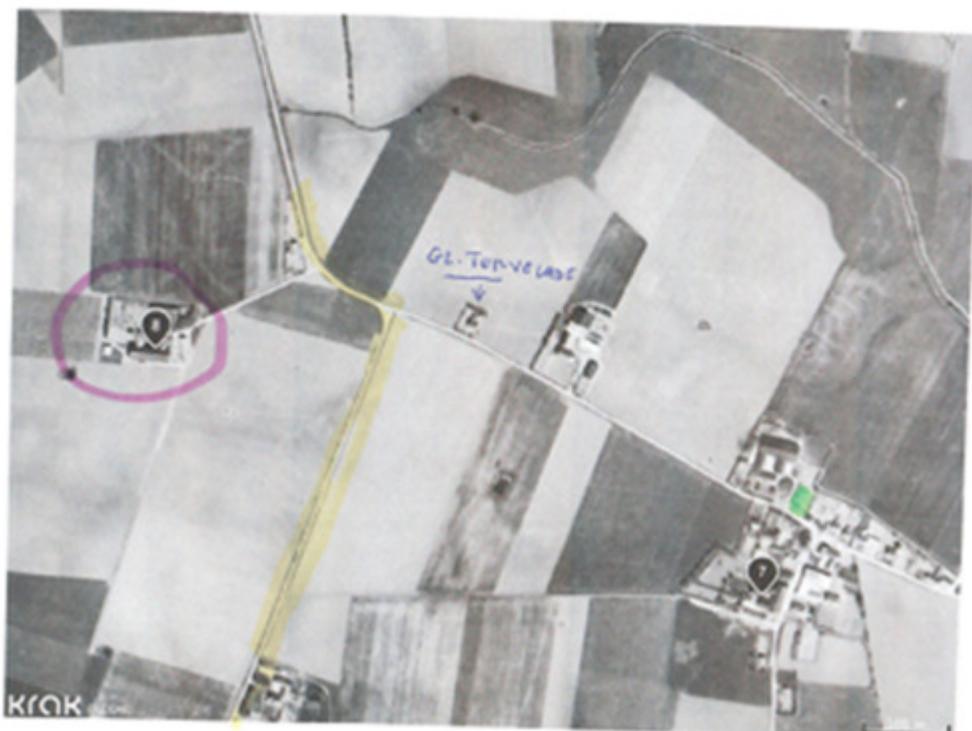
Leaflet (<https://leafletjs.com>) | © Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering (<https://datafordeler.dk>)

BEMÆK:
VÆSEN PÅ JOSINA OG
SILDESTAD LAG DENNEN
Gennem Sdr-TÅSTAD

SILDESTAD

KROK

BENOM: GL. VESTPØRING Tårn nr. 1490

FigBillede 2

JEDRET VEDFØRING CA. 1990

BILL. 3

Søg i kortet Ruteplan Oplevelser i nærheden

Del Udskriv

Søg adresse, by, service, firmanavn

Kort Hybrid etc ▾

Matrikler

Ladestationer

Mere

Oplevelser i nærheden

1954 2020

- 1952 -

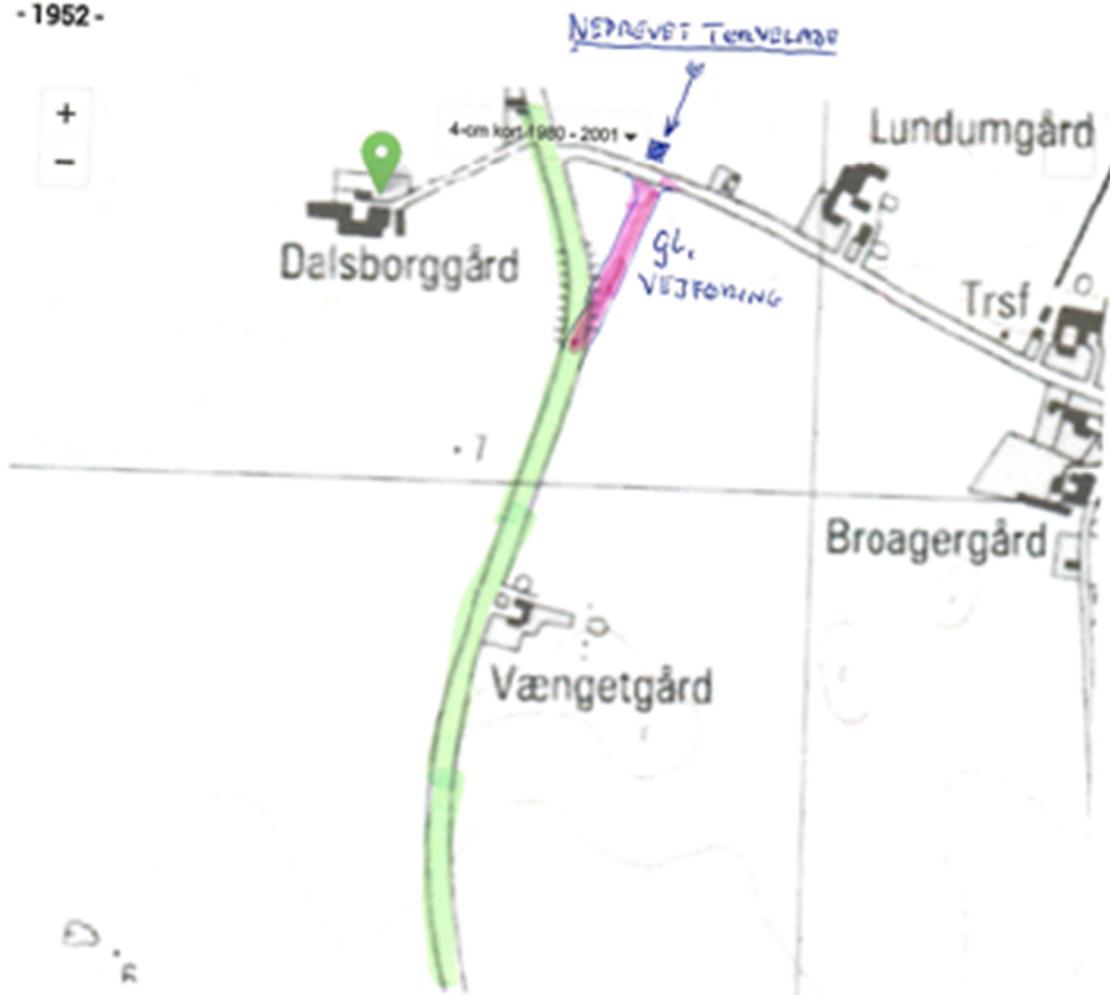

FOTO ca. 1905

BILL. 4

CHR. JACOBSEN

F. 15/6-1869
i HUMBØLE

HANNE MAGDALENE JACOBSEN
f. Kihner
3/8-1868

Mogens JOHANNES
JACOBSEN
F. 2/8-1896

ALFRED RADIUS
JACOBSEN
F. 2/9-1900

ELLEN MAGARITHE
f. m. Niels Christensen
SKELBY
F. 5/10-1901

JACOBINE MARIE
F. 2/2-1898
f. m. JOHANNES
VINDER
SILVSTAD

POUL WILLIAM
JACOBSEN
F. 17/11-1904

P. W. J. ANTON
JALSBOGGÅRD
1/7-1937

ALLE 5 BØRN FØDT OG DØDT I GURREBY-LAND

CHR. JACOBSEN VAR MEJERIBESTYNDER PÅ
VOLSHAVE MEJERI FRA ca. 1895 til 1908
ca.

BILL. 5

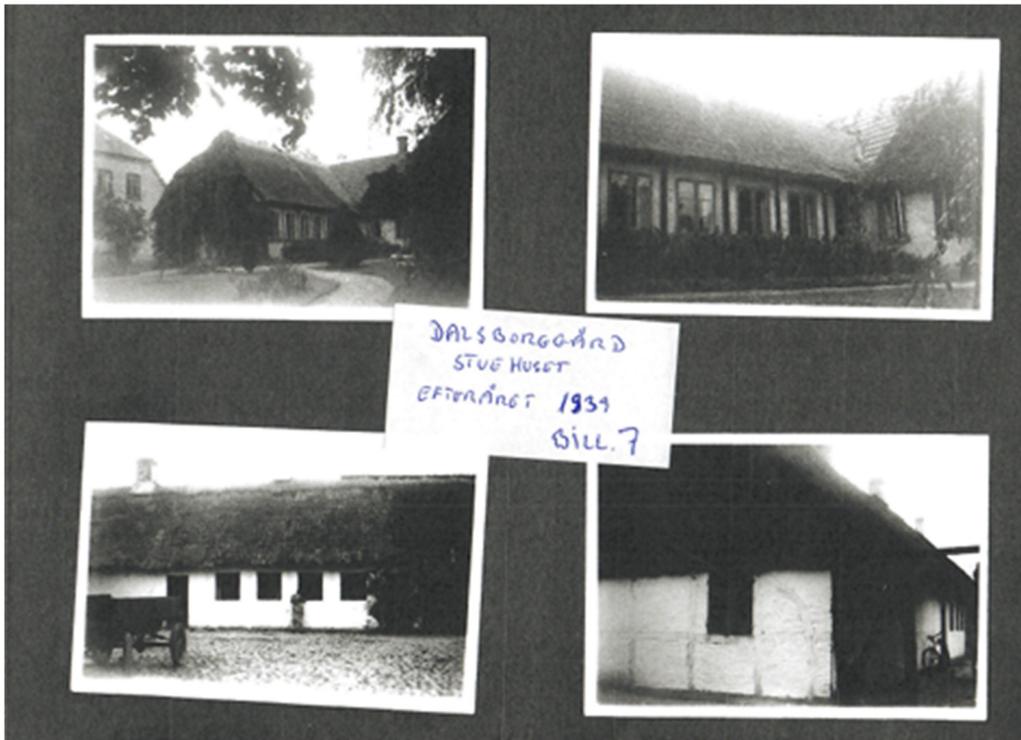
DALSBERG-GÅRD FÖR 1910

BILL. 6

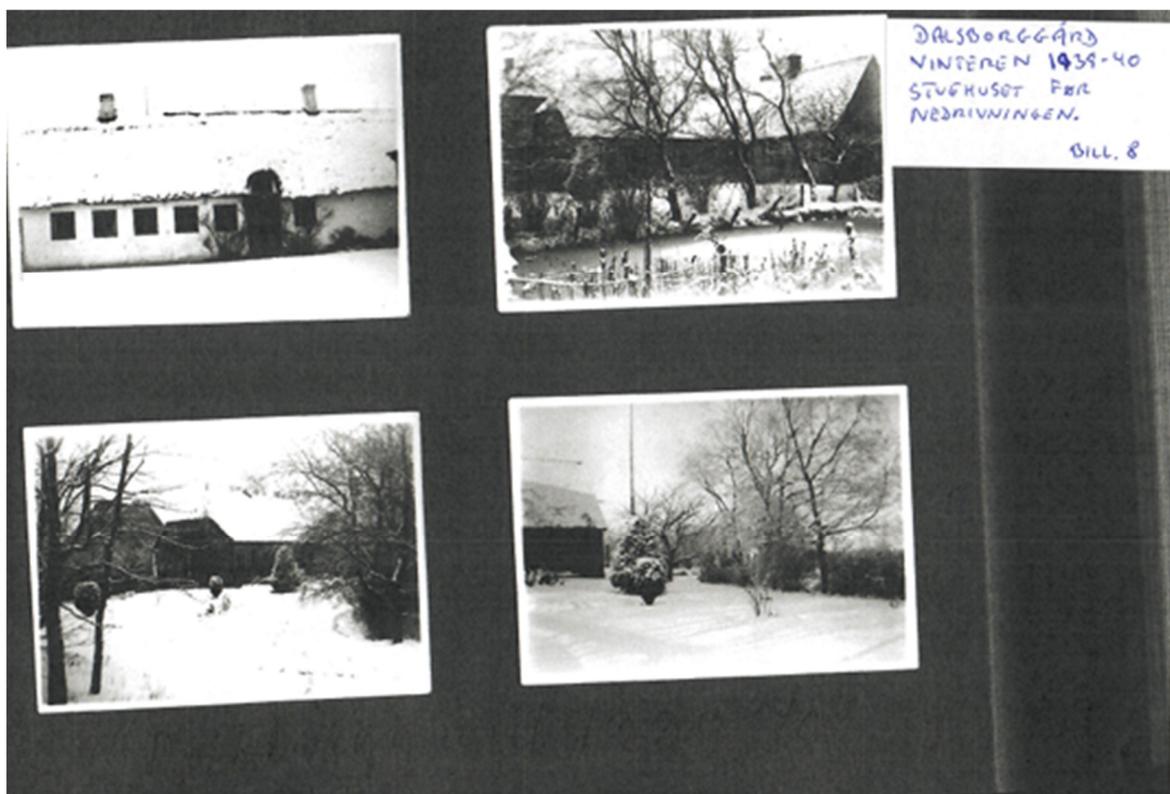

BILL. 6A

Hanne og
Chr.
Jakobsen ca.
1940

Billede
7

Billede
7 og 8

Billede 9 Ca. 1960 Elna og Poul Jacobsen.

BILL, 10

Billede 11

BILL. 12

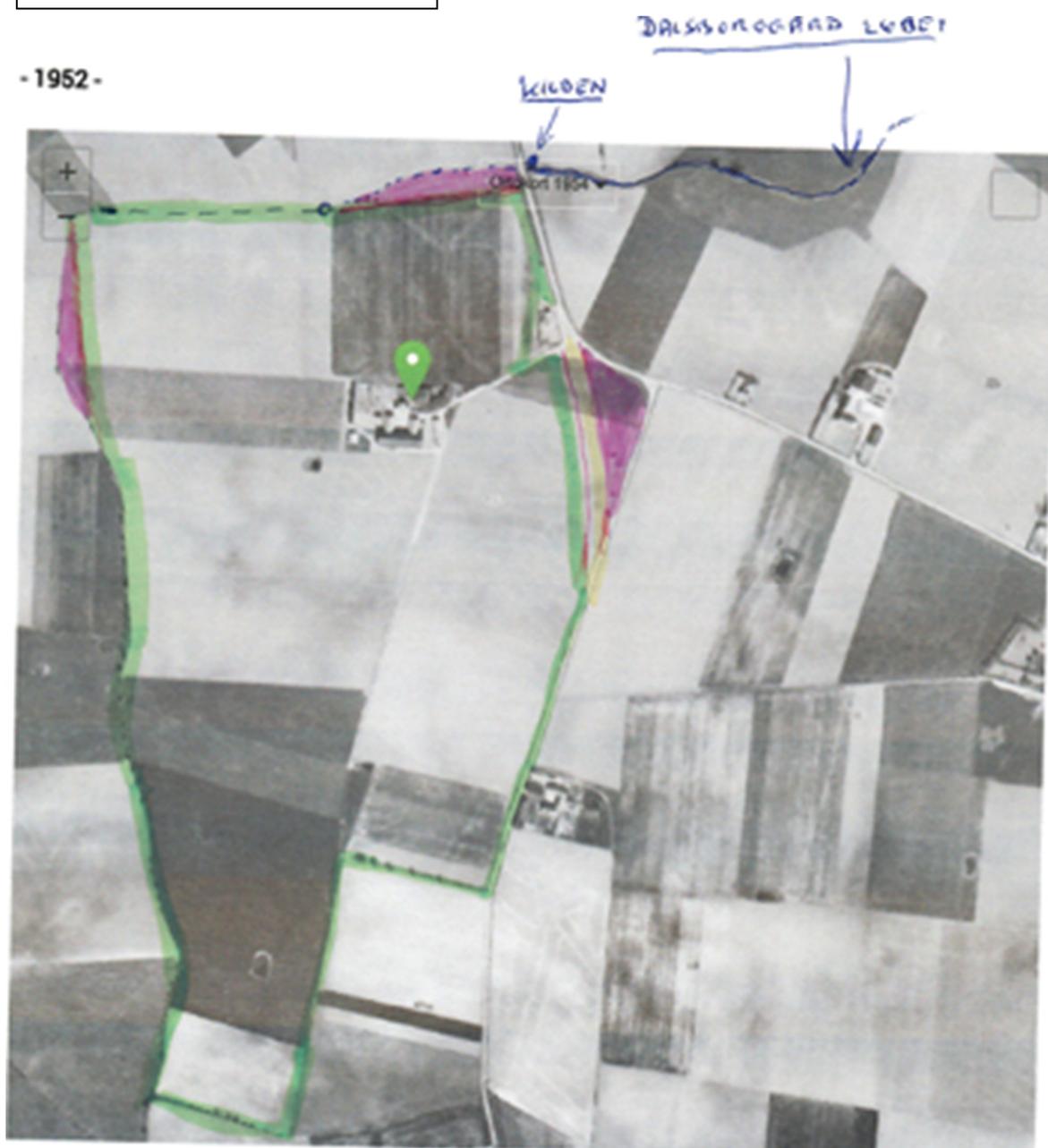
Billede 13 og 14

Dalsborggaard
under nedrivning i
foråret 2025

Billede 15

- 1952 -

Folketællinger fra Idestrup sogn, Falster Sender herred, Maribo amt.

1/2 1911 Sdr. Tåstrup by matr. nr. 2a, Dalsborggaard

Chresten Jakobsen	født 15/6 1869 i Husbø, Svendb. A. lands.
Chr.	kom hertil 1910 fra Gurreby
Hanne Magdalene Jacobsen	- 31/8 1868 i Idestrup, hans kone
Mogens Johannes	- 2/8 1896 - Gurreby, barn
Ingeborg Kirstine	- 21/2 1898 - - -
Alfred Rasmus	- 25/9 1900 - - -
Ellen Margrethe	- 5/10 1901 - - -
Poul William	- 17/11 1904 - - -
Christian Eivard	- 28/4 1907 - - -
Harald Johan Jensen	- 5/5 1882 - Skelby, kom 1909 fra Sytofte
Valdemar Hansen	- 8/8 1894 - Idestrup, tyende tyende
Petra Kamilla Pedersen	- 15/5 1889 - - -
Anna Olga Hansine	- 4/10 1896 - - -

1/2 1901 Sdr. Taastrup by, Dalsborggaard matr. nr. 2a

Ejere: Ludvig Pedersens arvinger

Niels Frederik Pedersen	født 5/10 1877 i Idestrup, barn, landm. ugift
Peder	- 31/12 1878 - - -
Marie Kristine	- 19/6 1876 - - - husbestyr. -
Hans Kristian Georg	- 22/10 1890 - - - landmand -
Laura Eline Birthe Kristensen	født 27/3 1883 i Sdr. Alslev, tyende
Inger Rasmie Andersen	- 8/4 1880 - Nykøbing Lands. -
Kristian Marius Jacobsen	- 15/9 1880 - Øster Ulslev -
Anders Peder Bernhard Pedersen	- 8/4 1886 - Idestrup -

1/2 1890 Sdr. Taastrup by, Dalsborggaard

Ludvig Pedersen	41 år født i Idestrup, gårdejer
Elsie	- 42 - - - hans kone
Marie	- 13 - - - barn
Niels	- 12 - - - -
Peder	- 11 - - - -
Sophie	- 4 - - - -
Valdemar	- under 1- - - -
Rasmus Hansen	76 - - - Væggerløse, aftagtsmand
Kirsten Hansdatter	69 år født i Idestrup, hans kone
	2 karle og 2 piger

Folketellinger fra Idestrup sogn, Falster Søndst. herred, Maribo amt.

1/2 1880 Sdr. Taastrup by, Dalsborgsgaard, 2. familie

Tilføjet: På grund af at gård nr. 1 er afbrændt den 19. december
forrige år, er den 1. gård her anført som 2. fam.

Ludvig Pedersen	31 år	født i Idestrup, gårdmand
Else - født Rasmussen	30 - - -	hans kone
Marie Kirstine Pedersen	3 - - -	barn
Niels Frederik	2 - - -	-
Peder	1 - - -	-
Rasmus Hansen	66 år	født i Væggerløse, husfaderens sviger-
Kirsten Hansd.	59 - - -	Idestrup, forældre
Lars Hansen	22 - - -	Idestrup, tyende
Mikkel	16 - - -	Systofte -
Hendrik Pedersen	27 år	- - Væggerløse, skomager
Maren Mortensen	21 - - -	tyende
Helene Marie Benedikte Poulsen	17 år	født i Væggerløse, tyende
Anna Margrethe Jensen	16 år	født i Idestrup, tyende

1/2 1870 Sdr. Taastrup by, 1 gård

Rasmus Hansen "Hovdreng"	56 år	født i Væggerløse, agerbruger
Kirsten Hansen	49 - - -	Idestrup, hans kone
Hans Rasmussen	29 - - -	barn
Niels	26 - - -	-
Else	22 - - -	-
Rasmus Hansen	19 - - -	tyende
Bodil Rasmussen	26 - - -	-
Margrethe Hansen	19 - - -	N. Ørslev -
Hans Hansen	55 år	gift, logerende - - Nysted Købstad, snedker, bor i Redby Købstad

1/2 1860 Sdr. Taastrup by, 47. familie, 1 gård

Rasmus Hansen	47 år	født i Væggerløse, gårdmand
Kirsten Hansdatter	40 - - -	Idestrup, hans kone
Hans Rasmussen	19 - - -	barn
Niels	17 - - -	-
Else	15 - - -	-
Karen Hansdatter	75 år	- - - , husfaders svigermor, der af ham forerges

1 karl og 2 piger

P O L K E T Æ L L I N G E R

Sdr. Taastrup by - Idestrup sogn - Falster Sdr. herred - Maribo amt.

1/2 1845

Rasmus Hansen	32 år, gift, født i Væggerløse,	Gårdmand
Kirsten Hansdatter	25 - - , født i sognet	hans kone
Hans Rasmussen	3 , - -	barn
Niels Rasmussen	1 , - -	barn
Karen Hansdatter	59 år, enke, - -	forsørges af husfader
Hans Hansen	25 -, ug. , - -)	
Peder Rasmussen	29 -, ug. , født i Hjulby)	Tjenstefolk
Elsø Laredatter	28 -, ug. , født i sognet)	

18/2 1834

Karen Hansdatter	48 år, enke,	Gårdmandsenke
Hans Hansen	14 år,	} hendes børn
Kirsten Hansdatter	14 år,	
Jens Olsen	36 år, ug.	} Tjenestefolk
Sine Tellerdatter	21 år, ug.	

1/2 1801

Hans Larsen	41 år, gift 1. gang,	Bonde og gårdeboer.
Kirsten Mathiasdatter	53 år, gift 3. gang,	hans kone
Kirsten Jørgensdatter	23 år, ug.	} deres børn
Jørgen Jensen	21 år, ug.	
Jens Jensen	16 år, ug.	
Karen Hansdatter	15 år, ug.	

Folketellinger fra Idestrup sogn, Falster Sander herred, Maribo amt.

1/2 1850 Sdr. Taastrup by, 29. fam. 1 gaard

Rasmus Hansen	37 år	fedt i Væggerløse, gårdmand
Kirsten Hansdatter	30 -	- - - Idestrup, hans kone
Hans Rasmussen	9 -	- - - barn
Niels -	7 -	- - - -
Elsø -	3 -	- - - -
Karen Hansdatter	63 -	- - - gårdmandsenke, foreerges
Peder Hansen	38 -	- - - Væggerløse } af husfaderen
Rasmus -	33 -	- - - - } tyend4
Stine Nielsdatter	24 -	- - - Idestrup }

1/2 1840 Sdr. Taastrup by, 1 gård

Jens Larsen	62 år	, gårdmand
Karen Hansdatter	54 -	hans kone
Hans Hansen	20 -	deres børn, tvillinger
Kirsten Hansdatter	20 -	
Niels Jensen	21 år	
Jens Clausen	12 -	tjenestefolk
Ane Pederdatter	23 -	

Folketellingerne fra 18/2 1834 og 1/2 1801 er for tiden ikke tilgængelige på Rigsarkivet, men nedennævnte :

1/7 1787 Sdr. Taastrup by, 5. familie

Hans Larsen	27 år	gift 1. gang, gårdmand
Kirsten Mathiasdatter	40 -	- 3. - hans kone
Mathias Jørgensen	14 år	} børn af 1. ægteskab
Cathrine Jørgensd.	19 -	
Kirsten Jørgensd.	9 -	
Jørgen Jensen	7 år	} børn af 2. ægteskab
Jens Jensen	3 -	
Karen Hansdatter	2 år,	datter af 3. ægteskab
Rasmus Larsen	22 år,	tjenestekarl og mandens broder

H.B. Tvillingerne, nævnte 1840 var børn fra Karen Hansdatters første ægteskab med Hans Nielsen.

